

AŞIRI DUYARLILIĞA BAĞLI DERMATOZLAR

BÖLÜM 64

Gülşah AKGÜL¹
Mahsum BAŞAK²

DOI: 10.37609/akya.3747.c371

HİPERSENSİTİVİTE BOZUKLUKLARI

1. GİRİŞ

Hipersensitivite bozuklukları, kedi ve köpeklerde bağışıklık sisteminin antijenlere karşı abartılı ve anormal yanıtlar geliştirmesi sonucu ortaya çıkan dermatolojik ve sistemik reaksiyonları kapsar. Bu reaksiyonlar, hafif deri kaşıntılarından hayatı tehdit eden anafilaktik reaksiyonlara kadar geniş bir klinik spektrumda görülebilir. Hipersensitivite; genetik yatkınlık, çevresel tetikleyiciler, ilaçlar, parazitler ve beslenme gibi birçok faktörün etkileşimiyle şekillenir. Bu bölümde, veteriner pratikte karşılaşılan başlıca hipersensitivite türleri ayrıntılı şekilde ele alınmakta; etiyolojileri, klinik bulguları, tanı yöntemleri ve tedavi protokolleri sunulmaktadır.

2. ÜRTİKER

Ürtiker, yaygın olarak kurdeşen olarak bilinen, ani gelişen, geçici deri reaksiyonlarıyla karakterize edilen, kabarık, eritemli ve kaşıntılı papüllerin ortaya çıkmasıyla tanınan bir durumdur. Veteriner alanında nispeten nadir görülmesine rağmen hem köpeklerde hem de kedilerde meydana gelebilir. Bu reaksiyon, genellikle alerjenler, ilaçlar

ve fiziksel faktörler dahil olmak üzere çeşitli uyarılara karşı gelişen bir aşırı duyarlılık yanıtının sonucudur.

2.1. Etiyoloji

Köpeklerde ve kedilerde ürtikeri tetikleyebilecek birçok faktör vardır:

- » Alerjenler: Gıda bileşenleri, böcek ısırıkları, çevresel alerjenler
- » İlaçlar: Aşılar, antibiyotikler, NSAİD'ler ve diğer ilaçlar.
- » Fiziksel Faktörler: Isı, soğuk, basınç, egzersiz ve güneş ışığı.
- » Enfeksiyonlar: Bakteriyel, viral veya paraziter enfeksiyonlar.
- » Sistemik Hastalıklar: Otoimmün hastalıklar, neoplaziler.

2.2. Klinik Bulgular

Ürtikerin ayırt edici özelliği, ani papül oluşumudur. Bu lezyonlar, eritem, ödem ve kaşıntılı olabilir. Papüllerin boyutları birkaç milimetreden birkaç santimetreye kadar değişebilir ve bazen birleşerek daha büyük şişlik alanları oluşturabilir. Lezyonlar genellikle birkaç saat ile birkaç gün içinde iz bırakmadan kaybolur. Köpeklerde

¹ Doç. Dr., Siirt Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., gulsahvet@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0003-4804-6502

² Arş. Gör., Siirt Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., mahsum.basak@siirt.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-1257-8283

aracılı vaskülitis için önemli bir ipucudur. Trombositopeni ve lökositosis veya lökopeni saptanabilir. Hipoalbuminemi, böbrek etkilendiği durumda üre ve kreatinin seviyeleri yükselir.

- » Koagülasyon Testleri: Protrombin zamanı (PT) ve aktif parsiyel tromboplastin zamanı (aPTT) vasküler hasar ve koagülasyon anormalliklerini değerlendirmek için yapılır.
- » Deri Biyopsisi ve Histopatolojik İnceleme: Lezyonun aktif inflamasyon alanından alınması önemlidir. Özellikle peteşiyal alanların biyopsisi daha doğru sonuç vermektedir.
- » Serolojik ve İmmünolojik Testler ile primer hastalıkların tanısı konulur.

16.4. Tedavi

Kedi ve köpeklerde vaskülitis tedavisi, hastalığın altında yatan nedene, şiddetine ve klinik belirtilerin yaygınlığına bağlı olarak şekillenir.

- » Prednizolon: İlk tercih edilen ilaçtır. Başlangıç dozu genellikle 1-2 mg/kg/gün olup, klinik yanıt alındıktan sonra doz yavaşça azaltılabilir.
- » Metilprednizolon: Özellikle gastrointestinal yan etkilerinin önlenmesi gerektiğinde kullanılabilir.
- » Siklosporin: (5-10 mg/kg/gün), kortikosteroidlere dirençli vakalarda veya yan etkiler nedeniyle kortikosteroidlerin kullanılamadığı durumlarda tercih edilir.
- » Azatioprin: genellikle daha az yan etkisi bulunan bir alternatif ilaçtır ve kortikosteroidlere dirençli vakalarda kullanılabilir.
- » Mikofenolat Mofetil: Yeni bir immünosupresif ajan olan mikofenolat mofetil, azatiyoprine veya siklosporin ile benzer şekilde kullanılabilir ve özellikle otoimmün hastalıklar için etkilidir.
- » Pentoksifilin 10-20 mg/kg dozda periferik kan akımını düzenler
- » Destekleyici Tedavi: Sıvı ve Elektrolit Desteği ve ağrı yönetimi önemlidir.
- » Vaskülit sıklıkla ülserasyonlara ve deride hasara yol açar. Bu nedenle, lokal tedavi ve yara bakımı hastalığın yönetimi için önemlidir.

- » Sekonder enfeksiyonlar vaskülitis hastalarının genel durumunu daha da kötüleştirebilir. Bu nedenle enfekte olan bölgeler için antibiyotik tedavisi gerekebilir.

17. SONUÇ

Kedi ve köpeklerde hipersensitivite bozuklukları, erken tanı ve uygun tedavi ile kontrol altına alınabilen ancak ihmal edildiğinde ciddi komplikasyonlara yol açabilen hastalıklar grubudur. Veteriner klinik pratikte bu hastalıkların tanınması, uygun ayırıcı tanıların yapılması ve altta yatan etkenlerin ortadan kaldırılması, hem hayvan refahı hem de tedavi başarısı açısından büyük önem taşır. Bu nedenle, veteriner hekimlerin hipersensitivite tiplerini ve tedavi yaklaşımlarını iyi bilmesi, etkili ve bireyselleştirilmiş müdahaleleri mümkün kılar.

KAYNAKLAR

1. Affolter, V. K. (2017). Dermatopathology—the link between ancillary techniques and clinical lesions. *Advances in Veterinary Dermatology*, 8, 149-162. <https://doi.org/10.1002/9781119278368.ch6.1>
2. Affolter, V. K. (2023). Cytotoxic dermatitis: Review of the interface dermatitis pattern in veterinary skin diseases. *Veterinary Pathology*, 60(6), 770-782. <https://doi.org/10.1177/03009858231195080>
3. Day, M. J., & Shaw, S. E. (2008). Immune-mediated skin disease. *Day MJ. Clinical Immunology of the Dog and Cat. 2nd ed. London: Manson Publishing*, 148-55.
4. Bruyette, D. S. (2020). Pituitary-Dependent Hyperadrenocorticism in Dogs and Cats. *Clinical Small Animal Internal Medicine*, 49-63. <https://doi.org/10.1002/9781119501237.ch7>
5. Carlotti, D. N., Remy, I., & Prost, C. (1990). Food allergy in dogs and cats. A review and report of 43 cases. *Veterinary Dermatology*, 1(2), 55-62. <https://doi.org/10.1111/j.1365-3164.1990.tb00080.x>
6. Commins, S. P., & Platts-Mills, T. A. (2013). Tick bites and red meat allergy. *Current opinion in allergy and clinical immunology*, 13(4), 354-359. DOI: 10.1097/ACI.0b013e3283624560
7. DeBoer, D. J. (2005). Cutaneous adverse drug reactions. <https://www.cabidigitallibrary.org/doi/pdf/10.5555/20053195611>
8. Hillier, A., & Griffin, C. E. (2001). The ACVD task force on canine atopic dermatitis (I): incidence and prevalence. *Veterinary immunology and immunopathology*, 81(3-4), 147-151. [https://doi.org/10.1016/S0165-2427\(01\)00296-3](https://doi.org/10.1016/S0165-2427(01)00296-3)

9. Diesel, A. (2017). Cutaneous hypersensitivity dermatoses in the feline patient: a review of allergic skin disease in cats. *Veterinary Sciences*, 4(2), 25. <https://doi.org/10.3390/vetsci4020025>
10. Favrot, C. (2013). Feline non-flea induced hypersensitivity dermatitis: clinical features, diagnosis and treatment. *Journal of feline medicine and surgery*, 15(9), 778-784. <https://doi.org/10.1177/1098612X13500427>
11. German, A. J., Foster, A. P., Holden, D., Moore, A. H., Day, M. J., & Hall, E. J. (2003). Sterile nodular panniculitis and pansteatitis in three weimaraners. *Journal of small animal practice*, 44(10), 449-455. <https://doi.org/10.1111/j.1748-5827.2003.tb00104.x>
12. Gross, T. L., Ihrke, P. J., Walder, E. J., & Affolter, V. K. (2008). *Skin diseases of the dog and cat: clinical and histopathologic diagnosis*. John Wiley & Sons.
13. Hillier, A., & Griffin, C. E. (2001). The ACVD task force on canine atopic dermatitis (I): incidence and prevalence. *Veterinary immunology and immunopathology*, 81(3-4), 147-151. [https://doi.org/10.1016/S0165-2427\(01\)00296-3](https://doi.org/10.1016/S0165-2427(01)00296-3)
14. Ho, K. K., Campbell, K. L., & Lavergne, S. N. (2015). Contact dermatitis: a comparative and translational review of the literature. *Veterinary dermatology*, 26(5), 314-e67. <https://doi.org/10.1111/vde.12229>
15. Kalumet, 2010. (28.11.2024 tarihinde https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/33/Allergische_Dermatitis_Hund.jpg adresinden ulaşılmıştır).
16. Yılmaz, N. K., & Baş, B. (2024). Superficial pyoderma in cats and dogs: A retrospective clinical study. *Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 71(2), 207-213. <https://doi.org/10.33988/auvfd.1239626>
17. Koch, T., Mueller, R. S., Dobenecker, B., & Fischer, A. (2016). Cutaneous adverse drug reactions in dogs treated with antiepileptic drugs. *Frontiers in veterinary science*, 3, 27. <https://doi.org/10.3389/fvets.2016.00027>
18. Maja Dumat, 2013. (28.11.2024 tarihinde <https://www.flickr.com/photos/blumenbiene/9214672085/in/photostream/> adresinden ulaşılmıştır).
19. Marsella, R. (2021). Atopic dermatitis in domestic animals: What our current understanding is and how this applies to clinical practice. *Veterinary Sciences*, 8(7), 124. <https://doi.org/10.3390/vetsci8070124>
20. Miller, W. H., Griffin, C. E., & Campbell, K. L. (2012). *Muller and Kirk's small animal dermatology*. Elsevier Health Sciences.
21. Olivry, T., DeBoer, D. J., Favrot, C., Jackson, H. A., Mueller, R. S., Nuttall, T., ... & International Committee on Allergic Diseases of Animals. (2015). Treatment of canine atopic dermatitis: 2015 updated guidelines from the International Committee on Allergic Diseases of Animals (ICADA). *BMC veterinary research*, 11, 1-15. DOI 10.1186/s12917-015-0514-6
22. Sartori, R., & Colombo, S. (2016). Stevens-Johnson syndrome/toxic epidermal necrolysis caused by cefadroxil in a cat. *Journal of Feline Medicine and Surgery Open Reports*, 2(1), 2055116916653616. <https://doi.org/10.1177/2055116916653616>
23. Self, 2006. (28.11.2024 tarihinde https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flea_allergy_dermatitis.jpg adresinden ulaşılmıştır).
24. Self, 2006. (28.11.2024 tarihinde https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cushings_dachshund_2.jpg adresinden ulaşılmıştır).
25. Self, 2006. (28.11.2024 tarihinde https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Mosquito_hypersensitivity.jpg adresinden ulaşılmıştır).
26. Tahir, D., Meyer, L. N., Lekouch, N., & Varloud, M. (2020). Aedes (Stegomyia) aegypti mosquito bite hypersensitivity in a dog: a case report. *BMC veterinary research*, 16, 1-3. <https://doi.org/10.1186/s12917-020-02622-x>
27. Verlinden, A., Hesta, M., Millet, S., & Janssens, G. P. J. (2006). Food allergy in dogs and cats: a review. *Critical reviews in food science and nutrition*, 46(3), 259-273. <https://doi.org/10.1080/10408390591001117>
28. Wolf, R., & Davidovici, B. (2010). Treatment of scabies and pediculosis: facts and controversies. *Clinics in dermatology*, 28(5), 511-518. <https://doi.org/10.1016/j.clindermatol.2010.03.008>
29. Yager, J. A. (2014). Erythema multiforme, Stevens-Johnson syndrome and toxic epidermal necrolysis: a comparative review. *Veterinary Dermatology*, 25(5), 406-e64. <https://doi.org/10.1111/vde.12142>